

Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce
44. ročník, 2017/2018
Školní kolo – zadání

I. kategorie

Počet bodů:

Jméno: Škola:

1. Doplňte do vyznačených mezer názvy částí lidského těla tak, aby se hodily do obou přirovnání:

- a) *Má jako ostříž / jako studánky.*
- b) *Má jako netopýr / jako slon.*
- c) *Má jako skobu do zdi / jako bambuli.*
- d) *Má jako dráty do betonu / jako srnka.*
- e) *Má jako noty na buben / jako perličky.*

2. a) V následující větě je užito slovo *jak*. Nahraďte je náležitým srovnávacím výrazem.
Potkal jsem psa, který byl větší jak já.

b) Napište větu, v níž bude výraz *jak* užít k vyjádření srovnání vhodným způsobem.

c) Napište pravidlo, ve kterých případech užíváme pro srovnávání výraz *jak* (případně jeho variantu *jako*) a ve kterých případech srovnávací výraz, kterým jste ve větě v bodě a) výraz *jak* nahradili. Ke každé z variant uveďte vhodný příklad.

d) Určete slovnědruhovou platnost slova *jak* v následujících větách:

- (i) *Přiběhl k nám jak srnka.*
- (ii) *Přiběhl k nám jak.*
- (iii) *Jak jsi to udělala?*

3. Ve slově *at'* nahraďte jednu hlásku tak, aby vzniklo co nejvíce existujících slov nebo slovních tvarů. Neuvažujte vlastní jména.

4. Následující věta není jednoznačná:

Toto náměstí se stalo popravištěm revolucionářů.

- a) Vysvětlíte dvojí význam tohoto sdělení.

- b) Přeformulujte toto sdělení dvojím způsobem tak, aby bylo pokaždé jednoznačné a mělo pokaždé jiný význam. (Do vět můžete doplnit slova nutná pro jednoznačnost sdělení.)

5. a) Použijte ve větě výraz *tentam*.

b) Vysvětlíte, co výraz *tentam* znamená.

c) Dokončete následující věty tak, že v nich užijete výraz *tentam* gramaticky správně.

Kočka byla.....

Divoké prase bylo.....

Psi byli.....

d) Určete slovní druh výrazu *tentam*.

e) Které zvláštnosti jste u tvarů výrazu *tentam* vypožorovali? Všimněte si nejen způsobu jeho ohýbání, ale i toho, jak se zapojuje do věty.

Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce
44. ročník, 2017/2018
Školní kolo – slohový úkol

I. kategorie

Počet bodů:

Jméno: Škola:

Stalo se to minulý týden

Slohový útvar je volný, téma zpracujte formou prózy. Doporučená délka je 20–25 řádek.

Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce
44. ročník, 2017/2018
Školní kolo – řešení I. kategorie

1. oči, uši, nos, nohy, zuby

Bodování:

Za 5 správně uvedených odpovědí 3 body;
za 4 správně uvedené odpovědi 2 body;
za 3 správně uvedené odpovědi 1 bod;
za 2 správné odpovědi a méně 0 bodů.
Maximálně tedy **3 body**.

2. Příklad řešení:

- a) *než*
- b) Příklad řešení: *Maminčin koláč je sladký jak med.*
- c) Příklad řešení: Výraz *jak (jako)* se užívá při vyjadřování podobnosti (užité přídavné jméno je v prvním stupni): *Je stejně velký jak já.* Výraz *než* se užívá při vyjadřování rozdílů (užité přídavné jméno je ve druhém stupni): *Je větší než já.*
- d) (i) spojka, (ii) podstatné jméno, (iii) příslovce

Bodování:

- a) Za nahrazení *jak* výrazem *než* – 1 bod;
- b) za uvedení vhodného příkladu – 1 bod;
- c) za vhodnou formulaci pravidla a za uvedení náležitých příkladů – 2 body;
při drobných formulačních nedostatecích nebo chybějících příkladech – 1 bod;
- d) za 3 správná určení 2 body, za 2 správná určení 1 bod, za méně správných určení 0 bodů
Celkem tedy maximálně **6 bodů**.

3. až, as, ach, au, aj, ad, an, ač, ar, ud' (vyslovované „ut“)

Bodování:

Za 6 a více vhodných slov – 4 body za 5 – 3 body, za 4 – 2 body, za 3 – 1 bod.
Celkem tedy maximálně **4 body**.

4. a) Věta může znamenat, že na náměstí někoho popravovali revolucionáři i že na náměstí popravovali revolucionáře.

b) Příklad řešení: *Na tomto náměstí byli popravováni revolucionáři.*

Na tomto náměstí popravovali revolucionáři své odpůrce.

Neuznávejte zde zvrtné pasivum (*Na tomto náměstí se popravovali revolucionáři.*), protože jde v tomto případě opět o konstrukci s více významy (*revolucionáři byli popravováni vs. revolucionáři se popravovali navzájem*).

Bodování:

Za správně vymezenou dvojznačnost 1 bod, za každé vhodné přeformulování 1 bod.

Celkem tedy maximálně **3 body**.

5. a) Příklad řešení: *Náš strach byl tentam.*

b) Výraz znamená *náhle pryč*.

c) *tatam, totam, titam*.

d) Příslovce.

e) Příklad řešení: Zvláštnosti jsou: (i) tvaroslovné: jde o složené slovo, jehož první, zájmenná část se ohýbá (skloňuje se) a vyjadřuje tak kategorii rodu a čísla, (ii) skladebné: výraz se vyskytuje pouze ve spojení se slovesem *být* (to může být i v infinitivu), (iii) skladebné: první část výrazu se musí v rodě a čísle shodovat s podmětem věty (ten může samozřejmě být i nevyjádřený). Uznávejte i jednodušší odpovědi, pokud správně zachycují zvláštnosti.

Bodování:

a. Za jazykově správný příklad 1 bod;

b. Za správné určení významu 1 bod;

c. Za tři správně doplněné tvary 1 bod;

d. Za správně určený slovní druh 1 bod;

e. Za určení všech tří oblastí 3 body, za každou chybějící nebo špatnou odpověď bod dolů, záporné body nedávejte.

Celkem tedy maximálně **8 bodů**.

Bodování: Celkem tedy maximálně **24 bodů**.

Slohový úkol

Hodnoťte:

- dodržení tématu a formy,
- nápaditost a originalitu zpracování,
- celkovou výstavbu a členění textu, jeho plynulost a návaznost,
- vhodný výběr lexikálních prostředků,
- větnou stavbu přiměřenou stylu textu.

Přihlížejte i k tvaroslovné a pravopisné správnosti, ta by však neměla být při hodnocení hlavním kritériem.

Bodování: 0–10 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.